

DRI i Tužilaštvo: nedostatak transparentnosti ili izostanak reakcije?

Državna revizorska institucija (DRI) svake godine objavljuje na stotine izveštaja u kojima ukazuje na finansijske nepravilnosti i zloupotrebe u javnom sektoru. Ti izveštaji ukazuju na greške, nepravilnosti i zloupotrebe [vredne milijarde dinara](#). Pored ukazivanja na problem, izveštaji pružaju i precizne preporuke, koje državni revizori predlažu za otklanjanje nepravilnosti ali i mere za odgovornost.

Međutim, pitanje koje ostaje bez jasnog odgovora jeste koliko tužilaštvo koristi te nalaze za procesuiranje odgovornih i borbu protiv korupcije.

Iako je uloga DRI ključna u kontroli trošenja javnih sredstava, nedostatak informacija o načinu na koje njih tužilaštvo procesuirá izaziva sumnju. Koliko prijava završi kao sudski slučaj, a koliko ostane samo na papiru? Da li je problem u nedostatku saradnje, kapaciteta ili političke volje?

Kako funkcioniše Državna revizorska institucija?

"Državna revizorska institucija je nezavisna vrhovna institucija koja pomaže Republici Srbiji da mudro upravlja i koristi resurse", piše na sajtu te institucije. Njena uloga je ključna za obezbeđivanje zakonitog, svrsishodnog i transparentnog upravljanja budžetskim sredstvima na svim nivoima vlasti.

"Poslove iz svoje nadležnosti obavlja na osnovu Ustava Republike Srbije, Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i Poslovnika Državne revizorske institucije, koji u skladu sa Zakonom, bliže uređuje način i postupak po kome Institucija vrši svoju nadležnost revizije, način obezbeđivanja javnosti rada, odlučivanja i druga pitanja utvrđena Zakonom koja su od značaja za rad Institucije", [navodi se](#) na njihovom sajtu.

Revizije koje sprovodi DRI obuhvataju finansijske izveštaje, pravilnost poslovanja i svrsishodnost trošenja javnih sredstava. Proces revizije započinje izradom godišnjeg plana koji usvaja Savet DRI. Subjekti revizije biraju se prema prioritetima, kao što su značaj sredstava kojima raspolažu i ranije identifikovane nepravilnosti.

Kada revizori završe analizu dokumenata i prikupe sve potrebne dokaze, izrađuju izveštaj koji sadrži nalaze i preporuke za otklanjanje nepravilnosti. Ti izveštaji se potom dostavljaju revidiranim subjektima, Narodnoj skupštini, a u slučaju ozbiljnih sumnji na nezakovitosti – i tužilaštvu. Ovde ostaje nedorečeno, da li i u kojoj meri tužilaštvo ima obavezu da procesuirá slučajeve koje DRI nije dostavila.

Protiv koga je prošlih godina Državni revizor podneo krivične je podatak koji nije dostupan na njihovom sajtu.

Iz [DRI često naglašavaju](#) potrebu za boljom saradnjom sa tužilaštvom kako bi se efikasnije rešavali slučajevi nepravilnosti identifikovane u njenim radom.

Na godišnjim konferencijama i u svojim izveštajima DRI navodi da bi bolje uvezivanje i saradnja između institucija, uključujući tužilaštvo i druge organe, značajno doprineli povećanju odgovornosti u javnom sektoru. Takođe, kao ključnu prepreku ističu nedostatak resursa i kapaciteta u pravosudnim organima, što otežava procesuiranje predmeta na osnovu nalaza revizora.

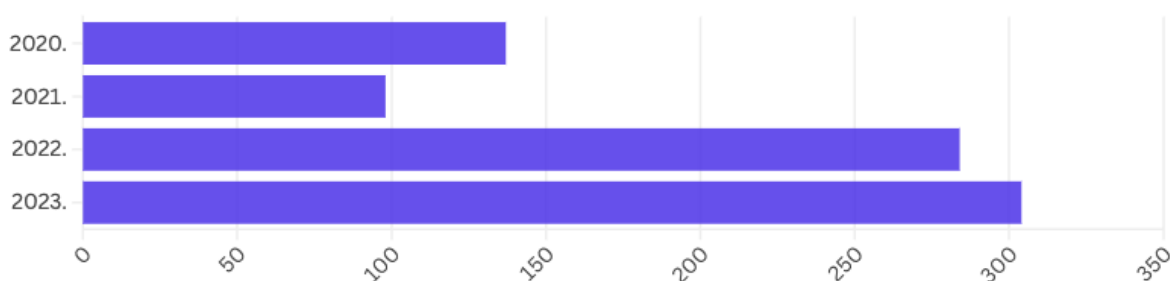
Tako je na primer 2020. godine DRI saopštila je da je postavila na Nacionalnom Portalu otvorenih podataka prvi set otvorenih podataka koji se odnose na registar lica koja su stekla zvanje državni revizor, odnosno ovlašćeni državni revizor, što je bio značajan korak ka povećanju transparentnosti.

Takođe, kako [piše](#) Paragraf.rs : “Državna revizorska institucija u 2022. godini ukupno je objavila 284 izveštaja o reviziji i 250 poslerevizionih izveštaja”, rekao je dr Duško Pejović, predsednik DRI i generalni državni revizor.

"I sad ne pita se DRI zašto je pet, nego mi smo podneli 264. Odbačeno je 122, najviše zbog oportuniteta", rekao je tada Duško Pejović, [državni revizor](#) za Insajder.

Broj izveštaja povećao se i u 2023. godini na 306 izveštaja o reviziji i 278 poslerevizionih izveštaja, navodi se u [godišnjem izveštaju](#) o radu DRI za 2023. Godinu.

Broj revizionih izveštaja koje je objavila DRI u poslednje četiri godine

Source: Izveštaj o radu DRI za 2020, 2021, 2022. i 2023. godinu

Iz ovoga se može zaključiti da Državna revizorska institucija radi svoj posao temeljno i shodno kapacitetima obmno, te da je zaista veliki broj revizija odrađen. Na to nam ukazuju i sledeći podaci u 2023. godini utvrđene su greške u finansijskim izveštajima u vrednosti od 473 milijarde dinara, dok su nepravilnosti iznosile 20 milijardi dinara. Ukupno je dato 3.343 preporuka, uključujući 621 za pravilnost poslovanja. Kao rezultat rada DRI, zabeleženi su finansijski efekti (uštede i povećanje prihoda) od 650,25 miliona dinara.

Iz DRI nismo dobili odgovore na pitanja, te su podatci kojima raspolažemo ograničeni na javno dostupne i one koje je sama DRI objavila.

Tužilaštvo, bez komentara

U Srbiji postoji veliko nezadovoljstvo u vezi sa radom tužilaštva, a ključni razlozi za to su nedostatak nezavisnosti i politizacija institucija. Građani često kritikuju tužilaštvo zbog dužine trajanja procesa, nedostaka blagovremene reakcije i neefikasnosti u rešavanju slučajeva, posebno kada je reč o korupciji i organizovanom kriminalu.

Prema [istraživanjima](#) Udruženja tužilaca Srbije, 91odsto javnih tužilaca smatra da trenutni pravosudni sistem nije adekvatan za borbu protiv korupcije. Ključni problemi, kako navode, su neefikasnost istraga, prikupljanja dokaza i loša pravna strategiju. U istom istraživanju navode i da 3% ispitanih tužilaca izražava potpuno zadovoljstvo svojim profesionalnim okruženjem, dok se veliki broj njih suočava s izazovima vezanim za nedostatak podrške i resursa.

Tokom jula ove godine Evropska komisija (EK) iznela je izveštaj koji je ove godine prvi put obuhvatio i četiri zemlje Zapadnog Balkana, tom prilikom EK je zaključila da srpski pravosudni sistem poslednjih godina prolazi kroz suštinsku reformu, ali da je politički pritisak na pravosuđe i tužilaštvo i dalje na visokom nivou.

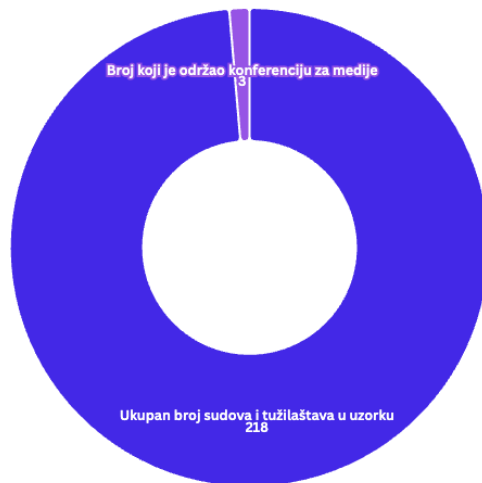
“Tužilaštvo za organizovani kriminal i dalje nema dovoljno osoblja i postoji rizik od politički motivisanog mešanja u istrage korupcije na visokom nivou i krivično gonjenje“, ocenila je EK, a [preneo](#) Danas.

Ocena EK, samo je potvrdila ono što nezavisni mediji, stručnjaci i javno mnjenje govore već godinama, da tužilaštvo nije dovoljno ili u nekim slučajevima kao što je afera Jovanjica uopšte nezavisno od političkog uticaja.

Pored pritiska na tužilaštvo nezavisna istraživanja su pokazala da “ujednačen pristup u komunikaciji sudova, odnosno tužilaštava sa javnošću ne postoji, a posebno zabrinjava nedovoljno transparentan način na koji se sudi i tužioci biraju”. Ovo su zaključci [publikacije](#) “Analiza stanja transparentnosti i otvorenosti pravosudnih organa“ koju je objavila organizacija “Partneri Srbija”.

"Analizom veb-sajtova 218 sudova i tužilaštava, utvrđeno je da su konferenciju za medije tokom 2023. godine održali jedan osnovni sud, jedan viši sud i jedno više tužilaštvo. Ostali sudovi/tužilaštva nisu organizovali konferencije za medije tokom prethodne godine", navodi se u istraživanju, koje prenosi NUNS.

Broj tužilaštava i sudova koji je u okviru uzorka imao konferenciju za medije

Source: "Analiza stanja transparentnosti i otvorenosti pravosudnih organa"

Konkretni slučajevi?

Konkretna slučaj čiji epilog možemo da pratimo u realnom vremenu je slučaj gradske vlasti u Nišu i obimnog izveštaja DRI.

Više tužilaštvo je formiralo predmet zbog jednog od najobimnijih izveštaja Državne revizorske institucije, u kome su na 313 strana, istaknute brojne nepravilnosti koje se tiču toga kako je gradska vlast sa Draganom Sotirovski na čelu upravljala javnim novcem - od trošenja para građana po kafanama, preko privremenih i povremenih poslova, usluga konsultanata, računa za gorivo, trošenja gradske imovine, fingiranja vanrednih situacija, do jednog sata "Svarovski", [pišu](#) Južne vesti.

Ovde vidimo da uprkos ozbiljnim nalazima DRI u vezi sa mnogobrojnim nepravilnostima, još uvek nije bilo saslušanja u tužilaštvu.

Među poslednjim je i Institut za onkologiju i radiologiju Srbije koji je prema izveštaju DRI, nepotpuno i netačno iskazao podatke u godišnjim finansijskim izveštajima za 2023. godinu u iznosu od najmanje 286 miliona dinara.

U izveštaju se navodi je manje iskazano stanje opreme i kapitala u iznosu od 2.7 miliona dinara, dok je više iskazano stanje zaliha potrošnog materijala od njihovog stanja utvrđenog popisom u iznosu od 608 hiljada dinara.

Institut je manje iskazao stanje novčanih sredstava na deviznom računu u iznosu od 73 miliona dinara i u istom iznosu više iskazao novčana sredstva na žiro i tekućim računima, navodi revizor.

U izveštaju Instituta iskazani su avansi od 687 hiljada dinara, dati u ranijim godinama, a da prethodno nije razmotrena opravdanost njihovog vođenja u poslovnim knjigama.

Sve ovo ukazuje na neophodnost reakcije tužilaštva, međutim ona je izostala, a zašto, nismo dobili odgovor ni od DRI ni od VJT.

Ovde se nikada nije postavljalo pitanje efikasnosti DRI već njene relevantnosti. Pitanje efikasnosti sprovođenja tih preporuka i procesuiranja slučajeva od strane tužilaštva ostaje nerazjašnjeno.

Nedostatak transparentnosti i saradnje između DRI i tužilaštva, kao i politički pritisak na pravosudne organe, predstavljaju značajne prepreke za borbu protiv korupcije i nezakonitosti.

Podaci ukazuju na potrebu za boljim povezivanjem i saradnjom između institucija kako bi se povećala odgovornost i efikasnost u upravljanju javnim sredstvima. Bez adekvatne reakcije tužilaštva, naponi DRI ostaju nedovoljno iskorišćeni, čime se podriva poverenje građana u pravosudni sistem i institucije države.

Do objavljivanja ovog teksta nismo dobili odgovore na pitanja iz DRI i VJT u Beogradu.

Sofija Orlić

Mentor: Miodrag Marković, BIRN